

Fälbåten är det första som möter en på Terranova (foto: Vincent Westberg)

Sonja Österholm-Granqvist

Terranova – Kvarakens naturcentrum

Den 21 maj 2002 var en stor dag i Ostrobothnia Australis historia. Då invigdes nämligen Terranova och resultatet av ett flerårigt samarbetsprojekt tillsammans med Vasa stad (Österbottens museum) och Forststyrelsen kunde beskådas av närmare 600 inbjudna gäster under den första dagen. Sedan dess har Terranova varit välbesökt. Det exakta antalet besökare kan inte fås fram eftersom man med samma biljett har tillgång till Österbottens museums samtliga avdelningar och utställningar. Det är därför omöjligt att avöra hur många som kommit för Terranovas skull. Antalet guidningar i Terranova har varit totalt 75 (slutet av oktober). Det är klart för envar att antalet besökare i Österbottens museum har ökat betydligt sedan Terranova öppnades. Det är naturligtvis mycket glädjande att Terranova är ett uppsving för hela museet. Vi gläder oss också åt den mycket positiva respons som vi fått i de två nationella undersökningarna, som gjordes i Museiförbundets regi bland besökarna i landets museer, (en vecka i juli och en vecka i september).

Terranovas planering och förverkligande är på så sätt unikt genom att här har en stad, forststyrelsen och en naturförening samarbetat för ett gemensamt projekt. Vasa stad är den huvudsakliga finansören men här är förutom föreningen Ostrobothnia Australis också forststyrelsen med som samarbetspartner och finansär av uppbyggnaden. Forststyrelsen är också med i upprätthållandet av Terranova i och med att den nyanställda naturpedagogen/guidens (Vesa Heinonens) lön betalas till hälften av forststyrelsen och forststyrelsen bidrar också med hälften av underhållskostnaderna. Ostrobothnia Australis finansiella medverkan har möjliggjorts med hjälp av understöd, sökta i föreningens namn, från Svensk-Österbottniska Samfundet, Harry Schaumans stiftelse och Otto A. Malms donationsfond. Föreningens ekonomiska åtaganden är över i och med att Terranova är uppbyggt, föreningen bidrar alltså inte i underhållet och driften. Också Västra-Finlands miljöcentral och Kvarakenrådet har bidragit med sakkunnig expertis och Kvarakenrådet finansierade till stora delar filmen "Spår av istiden".

Terranova och Österbottens museum är också unikt så tillvida att här integreras och samsas konsten, kulturhistorian och naturvetenskapen under ett och samma tak. Ingen annanstans i Finland har man lyckats förena dessa tre i ett och samma hus.

Vad finns då i Terranova? De flesta av föreningens medlemmar har säkert vid det här laget redan hunnit bekanta sig närmare med Terranova men jag skall i alla fall berätta kortfattat om vad man kan se.

Ordet Terranova är latin och betyder ”nytt land”, och det är precis det som utställningen handlar om; det nya landet som stiger upp ur havet. Förutom landhöjningen beskriver Terranova också Kvarakens natur samt naturskyddsområden.

Då man går nerför trapporna till Terranova kommer man först in i ett rum där naturen har fått inspirera konsten. Här finns tavlor, skulpturer och andra konstverk. Lars Huldens dikt Österbottningen om havet är också tankeväckande och en bra introduktion till fortsättningen. Rummet tjänar också som utställningsrum för tillfälliga utställningar. Under senhösten visades ”Årets naturbild 2002” där.

I följande rum är den gamla fälbåten det mest uppseendeväckande föremålet. I fälbåten finns den utrustning som behövdes för sälfångsterna, som var så viktiga för Kvarakens kustbefolkning ännu in på 1970-talet. En stor satellitbild över Kvarken, tagen från 1000 kilometers höjd för ett år sedan, är ett annat blickfång i detta rum. Den är så noggrann att man utan svårighet kan urskilja t.ex. villatomter. I de båda datorerna kan man bekanta sig med några av forststyrelsens naturstationer och söka information från www.sidorna.kvarkenguide.org. Den som planerar ett eget besök till någon av de större öarna i Kvarken kan här söka värdefull information. Man får uppgifter om natur, historia, geografi, geologi, naturskydd, naturstigar, övernattningsmöjligheter, matplatser, båttransporter osv. Informationen ges för både den finländska och svenska sidan av Kvarken.

I istidsauditoriet, med sittplatser för c. 40 personer, förflyttar vi oss 20 000 år bakåt i tiden i filmen ”Spår av istiden”. Filmen räcker c. 15 minuter och man kan välja att lyssna till den på svenska, finska eller engelska. Här får man förklaringen till varför landet höjer sig med 8–9 mm per år och c. 300 hektar nytt land årligen stiger upp ur havet i svenska österbottens kustområde. I detta auditorium kan man också se videofilmer från skärgården. Efter den stora internationella naturfilmfestivalen Wild-Life kommer också dessa filmer, närmare 80 stycken, att kunna ses i auditoriet. Auditoriet kan naturligtvis också användas för föreläsningar.

I östersjörummet ges information om Kvarken som en del av Östersjön. Här kan man läsa (svenska, finska och engelska) om Östersjöns ekologi och historia. Man kan studera kartor över salthalten och dess inverkan på antalet djurarter i olika delar av Östersjön. Man får information om strömmarna och djupförhållandena och man kan läsa om skyddet av Östersjön.

I följande rum, som också är det största, presenteras några av fåglarna och växterna på ett typiskt fågelskä. Här kan man se ett antal av våra vanligaste fåglar i skärgården samtidigt som deras läten ljuder ur högtalarna. I filmen om väder kan man följa dygnets rytm och

uppleva både regn och åskstormar. Havsörnen vid det konstgjorda örnbøet och örnens meny drar också blickarna till sig. Senare skall man också få möjlighet att lyssna på "örnens berättelse". Det är också spännande att kika in i de tre dioramorna: "jungrudansen", "ladan" och "att överleva vintern".

I forskarkammaren kan dagisgrupper lyssna på sagor och andra berättelser om djur och natur samtidigt som de myser under "stjärnhimmelen". De kan också sätta sig vid borden och teckna och måla, leka med lera o.dyl. I detta rum planerar vi också att ställa ett flertal biologiska handböcker samt en dator till allmänhetens förfogande. Rummet tjänar också som Terranovas hjärna. Här finns den dator (inlåst) som styr filmerna samt ljudet och ljuset.

Då man sedan går ner för den mörka gången till följande rum får man en känsla av att själv befinna sig under ytan, nere i havet, mitt bland hungriga gäddor, sjögräslignande kantnålar, äckliga "grånn-skorvar" och andra invånare i det kalla, mörka havet. Detta rum är barngruppernas absoluta favorit; alla skriker högt av skräckblandad förtjusning.

I rummet för samlingarna har OA:s fåglar och däggdjur placerats i strikt vetenskaplig ordning. Nya, för utrymmet anpassade, vitriner har skaffats. Vi planerar också att ställa en dator med olika CD-rom här, bl.a. Suomen linnut. Då kan man t.ex. lära sig fågelljuden och studera utbredningen m.m. samtidigt som man lär sig fåglarnas utseende i vitrinerna. Genom ett avtal mellan föreningen och museet skall de vetenskapliga samlingarna formellt överlåtas på museets ansvar och samtidigt skall föreningen tryggas utrymmen för möten och lager i museet. Herbarierna och insektsamlingarna förvaras i skilda rum och kan beses på begäran, i sällskap med intendenten eller guiden.

Skärgårdslandskap inomhus i Terranova – Kvarkens naturcentrum (foto: Vincent Westberg)

Nedan följer den viktigaste basinformationen om Terranova

Österbottens museum
Naturvetenskapliga avdelningen
Terranova – Kvarkens naturcentrum
- Intendent Sonja Österholm-Granqvist
- Naturpedagog Vesa Heinonen
Guidningar tel: 06-3253800
Museigatan 3, 65100 VASA
<http://www.terranova.vaasa.fi>
<http://www.vaasa.fi/pohjanmaanmuseo>

Upprätthållare:
Österbottens museum
Forststyrelsen

Samarbetsparter:
Ostrobothnia Australis r.f.
Västra-Finlands miljöcentral

Finansiärer:
Vasa stad
Forststyrelsen
Undervisningsministeriet
Österbottens förbund
Kvarkenrådet/Grön bro-projektet
Svensk-Österbottiska Samfundet
Harry Schaumans stiftelse
Otto A. Malms donationsfond
Ålandsbanken

Utställningens planeringsarbetsgrupp:
Marianne Koskimies-Envall (ordf.)
Sonja Österholm-Granqvist (sekr.)
Kari Hallantie
Tuula Peltonen
Thomas Öhman
Hans-Olof Lithén
Curt Nyman
Leena Rinkineva

Manuskript:
Vesa Heinonen

Översättning:
Gerald Porter (engelska)
Sonja Österholm-Granqvist (svenska)
Planering av utställningen:
Västra Finlands designcentrum
MUOVA

Grafisk planering:
Västra Finlands designcentrum
MUOVA

Fotografier:
Timo Hissa

Utställningsteknik:
Tampereen tietoverkko Oy

Multiscreenproduktion:
Tampereen tietoverkko Oy
Tuotantotalo Voima

Belysningsteknik:
Powerset Oy